

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 12.11.2025.

Nr. 31/6-3

Par Latvijas Sabiedriskā medija raidierakstu “LSMnīca” cikla “Formā!” 13. epizodi

2025. gada 21. oktobrī Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk tekstā arī – ombuds) saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu *Par vienotajā ziņu portālā LSM.LV publicētās informācijas atbilstības izvērtēšanu* (turpmāk – Iesniegums). Iesniedzējs tajā lūdz ombudu izvērtēt VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk – LSM) vienotajā ziņu portālā “LSM.lv” (turpmāk – LSM.lv) 2025. gada 15. oktobrī publicētā raksta ““Formā!”: Finansists, zemessargs un Ukrainas spēku atbalsta fonda pārstāvis Kārlis Krastiņš #13” (turpmāk – Raksts) un publicētās informācijas sagatavošanā iesaistīto personu rīcības atbilstību Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. pantā nostiprinātajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem un VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālajās vadlīnijās un VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Rīcības un ētikas kodeksā noteiktajam.

Izvērtējot Iesniegumā minēto, ombuds pieņēma lēmumu veidot atzinumu par Raksta un raidieraksta “LSMnīca” cikla “Formā!” 13. epizodi, kā arī to sagatavošanas apstākļu atbilstību LSM Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā noteiktajām prasībām, par pieņemto lēmumu informējot Iesniedzēju ar 2025. gada 27. oktobra e-pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds no 2025. gada 27. oktobra līdz 12. novembrim:

- iepazīnās ar Iesnieguma saturu;
- iepazīnās ar Rakstu;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/15.10.2025-forma-finansists-zemessargs-un-ukrainas-speku-atbalsta-fonda-parstavis-karlis-krastins-13.a618399/>.

– iepazīnās ar raidieraksta “LSMnīca” cikla “Formā!” 13. epizodi (turpmāk – Raidieraksts);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietņu saites:

<https://replay.lsm.lv/lv/skaties/ieraksts/ltv/365274/forma-finansists-zemessargs-un-ukrainas-speku-atbalsta-fonda-parstavis-karlis-krastins>;

<https://www.youtube.com/watch?v=6WSIcvIgeNY&t=17s>.

– 2025. gada 28. oktobrī rakstiski uzdeva jautājumus LSM Interneta portāla direktoram Voldemāram Oliņam un 2025. gada 7. novembrī saņēma atbildes uz tiem.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par Iesniegumā minēto.

Iesniedzējs Iesniegumā norāda, ka, iepazīstoties ar Raksta saturu, kas veidots par Raidierakstu un tā viesi Kārli Krastiņu, *tajā uzkrītoši un tendenciozi dominē tikai pozitīva informācija par intervējamās personas K. Krastiņa darbību un biogrāfiju, atspoguļojot viņu kā viennozīmīgi pozitīvu tēlu. Vienlaikus ne raidierakstā, ne rakstā nav pieminēti arī publiski plaši pieejami fakti par K. Krastiņa reputācijai un tēlam neglaimojošām darbībām un aktivitātēm, ko viņš veicis savā profesionālajā darbībā* [visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.].

Iesniedzējs uzskata, ka *sniedzot nepilnīgu informāciju, ir būtiski, nelabvēlīgi ietekmētas sabiedrības tiesības saņemt patiesu un objektīvu informāciju un nav novērsta maldinošas informācijas ietekme* uz to, kā sabiedrība uztver konkrēto rakstā un ar to saistītajā raidierakstā atspoguļoto informāciju.

Iesniegumā lasāms, ka *ņemot vērā, ka ne raidierakstā, ne raksta sākotnējā versijā, kur atspoguļota K. Krastiņa finansista karjera (kopumā rāmējot to kā veiksmīgu un panākumiem bagātu) un darbs sabiedriskā labuma jomā, netika atspoguļota informācija ne par pret K. Krastiņu ierosinātajiem kriminālprocesiem, ne iesaiste skandalozos darījumos kā “Prudentia” vadītājam (finansista darbības jomā), tādā veidā sabiedrībai ir ticis radīts maldīgs, izteikti vienpusējs priekšstats par konkrēto personu un tās darbību, noklusējot sabiedriski nozīmīgus jautājumus, kuri saistīti ar personas aizdomās turētā statusu kriminālprocesā aizdomās par krāpšanu un iesaisti citos apšaubāmos darījumos, kuri jau iepriekš guvuši plašu atspoguļojumu medijos, tostarp sabiedriskajos medijos.*

Iesniedzējs Iesniegumā norāda uz vairākām publiski pieejamām satura vienībām – sižetiem, publikācijām, kas Iesniedzēja ieskatā būtu jāņem vērā, lai ievērotu iepriekšminētās Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma un LSM Redakcionālo vadlīniju prasības, lai sniegtu auditorijai **pilnvērtīgu un vispusīgu** informāciju par konkrētās personas biogrāfijas un reputācijas aspektiem, tostarp tādiem, **kas liek apšaubīt personas reputāciju tādā formā, kādā tā ir pasniegta konkrētajā raidierakstā** (izteikti pozitīvā rāmējumā).

Iesniedzējs Iesniegumā arī informē, ka Kārlis Krastiņš ir viens no **apsūdzētajiem kriminālprocesā**, kas ir nodots izskatīšanai tiesā un kurā pret piecām personām, tostarp K. Krastiņu, prokuratūra cēlusi apsūdzību pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas par krāpšanu lielā apmērā personu grupā – mēģinājums izkrāpt “Olpha” akciju kontrolpaketi.

Ombuda atzinuma sagatavošanā nozīmīga ir Iesniedzēja sniegtā informācija, ka šī būtiskā K. Krastiņa biogrāfijas un profesionālo darbību raksturojošā detaļa **rakstam tika pievienota tikai vēlāk, kad arī sociālajos tīklos tika norādīts, ka šāds raksts ir tendenciozi pozitīvs konkrētās personas atspoguļojums, ignorējot būtiskus faktus viņa biogrāfijā**. Taču arī pēc raksta papildinājuma **tas saglabājis vienpusēju pozitīvu rāmējumu**, turklāt raksta papildinājums nekādā veidā nav ietekmējis paša raidieraksta saturu, jo tas jau ir publicēts kā gatavs un pabeigts ieraksts, kura saturā izmaiņu veikšana nav iespējama.

Iesniedzējs uzskata, ka tas vēl jo vairāk rada pamatu Ombudam izvērtēt to, cik **atbilstoši, kritiski un kvalitatīvi** sabiedriskais medijs ir pārbaudījis un atlasījis faktus par raidierakstā intervēto personu un tās līdzšinējās darbības un reputācijas aspektiem, **pirms lēmuma pieņemšanas** par attiecīgā raidieraksta sagatavošanu un publicēšanu, **nesniedzot kontekstuālu informāciju par šīs personas reputācijas negatīvajiem aspektiem**.

Iesniedzējs arī norāda, ka Publiski ir pieejama informācija par K. Krastiņa aktīvu iesaisti AS “Olainfarm” iekšējās, komercnoslēpumu saturošās un konfidencialās informācijas, tādas kā finanšu atskaites un analīžu dati, budžeta un stratēģiskās attīstības informācija, meitassabiedrību vērtējumi, nopludināšanā ārvalstī reģistrētai kompānijai, par ko Valsts policijā arī ticis uzsākts **vēl viens kriminālprocess** un kas tiek sasaistīts ar AS “Olainfarm” kontrolpaketes izkrāpšanas mēģinājumu, par ko jau atrodas iztiesāšanā iepriekšminētais kriminālprocess.

Papildus Iesniegumā sniegta informācija, ka K. Krastiņš un citi bijušie AS “Olainfarm” padomes locekļi prettiesiski pieprasīja un arī panāca kompensāciju izmaksu par atbrīvošanu no amata, neskatoties uz to, ka bija zaudējuši vairākuma akcionāru uzticību. Ekonomisko lietu tiesa (ELT) apturēja notariālo izpildu aktu izpildi un lēma, ka prettiesiski pieprasītā kompensācija K.

Krastiņam ir jāatmaksā atpakaļ uzņēmumam.

Iesniegumā arī teikts, ka *Papildu tam gan sabiedriskie mediji, gan citi plašsaziņas līdzekļi ir plaši atspoguļojuši arī dažādus citus notikumus, kur K. Krastiņa un viņa vadītā uzņēmuma iesaiste un darbība bijusi pretrunīgi vērtējama, apšaubot arī šo finansistu valstij sniegto konsultāciju pakalpojumu efektivitāti no valsts līdzekļu izlietojuma un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības viedokļa.*

Balstoties šajos piemēros, Iesniedzējs rezumē, ka *publicējot rakstu, kur dominē pārsvarā pozitīvs rāmējums, un raidierakstu, kas ir ar izteikti pozitīvu rāmējumu, un kur netiek atspoguļoti būtiski fakti par publiski zināmajām apsūdzībām un tiesvedībām, netiek nodrošināta patiesības principa ievērošana. Kā arī, publicējot rakstu ar vienpusēju, pozitīvu rāmējumu par K. Krastiņu, sabiedrība tiek maldināta, jo netiek nodrošināta patiesa un objektīva informācija par personu ar neviennozīmīgu reputāciju un aktīvu iesaisti vairākos gadījumos, kad valstij un ekonomikai nozīmīgi uzņēmumi teju nonākuši maksātnespējā vai apšaubāmu investoru vadībā un īpašumā, un netiek nodrošināta sabiedrības tiesība saņemt patiesu un vispusīgu informāciju.*

Līdz ar to Iesniedzējā vērtējumā ziņu portālā lsm.lv rakstā publicētā informācija nav vērtējama kā *pilnībā objektīva, nav balstīta uz padziļinātu izpēti un analīzi, kā arī neatbilst sabiedrības interesēm saņemt patiesu informāciju, un var veicināt maldinošas informācijas ietekmi uz sabiedrību, un tādēļ neatbilst Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. pantā un LSM Redakcionālajās vadlīnijās noteiktajam.*

Iesniedzējam šķiet no ētikas viedokļa nepieņemami, ka šādas personas [Kārlis Krēsliņš] *izmanto Latvijas sabiedrisko mediju platformu, lai veidotu sev pozitīvu reputāciju un, ņemot vērā, ka notiek arī tiesvedība kriminālprocesā, potenciāli ietekmētu sabiedrisko domu sev vēlamajā pozitīvajā personības kadrējumā.*

Atsaucoties uz Iesniegumā minēto, Iesniedzējs lūdz ombudu *izvērtēt un sniegt atzinumu par sabiedriskā medija ziņu portālā lsm.lv publicēto rakstu, kura mērķis, visticamāk, bijis popularizēt sadarbībā ar lsm.lv izveidoto raidierakstu par SIA “Prudentia” valdes priekšsēdētāju Kārli Krastiņu: “«Formā!»: Finansists, zemessargs un Ukrainas spēku atbalsta fonda pārstāvis Kārlis Krastiņš #13” un publicētās informācijas sagatavošanā iesaistīto personu rīcības atbilstību Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. pantā, Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā noteiktajam.*

[2] Par LSM sniegtajām atbildēm uz ombuda jautājumiem.

Uz ombuda 2025. gada 28. oktobrī rakstiski uzdotajiem jautājumiem LSM Interneta portāla direktors Voldemārs Oliņš sniedza šādas atbildes:

1) par sadarbības formu ar raidieraksta veidotājiem un procedūru, kā praktiski tiek izvērtēta ārēju satura veidotāju sagatavotā satura atbilstība VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālajām vadlīnijām un Rīcības un ētikas kodeksam;

Raidieraksta “Formā!” veidotāji - Mārtiņš Spravņiks, Mārtiņš Vecvanags un Ritvars Vulis nav VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” darbinieki, bet brīvprātīgi ir piekrituši palīdzēt veidot raidījumu.

Šādos gadījumos - autori palīdz veidot saturu atbilstoši plānotajai tematikai. (“Formā!” galvenokārt veltīts fiziskajai sagatavotībai, drošībai un pilsoniskajai līdzdalībai Zemessardzē). LSM redaktors piedalās domapmaiņā par raidījuma tematiku, piedalās ieraksta procesā, veido publikāciju, kā arī pirms publicēšanas veic redakcionālo pārbaudi un izvērtē materiāla atbilstību Sabiedrisko mediju redakcionālajām vadlīnijām un Rīcības un ētikas kodeksam. [visi izcēlumi citētajā atbildes vēstules tekstā mani – E.A.]

Šajā gadījumā redaktors bija iepriekš veicis satura un personas izvēles pārbaudi, taču, visticamāk, laikā, kad pret Kārli Krastiņu vēl nebija ierosināta tiesvedība par iespējamu reiderismu. Līdz ar to šī informācija nebija redakcijas rīcībā brīdī, kad epizode tika gatavota un apstiprināta publicēšanai.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Krastiņš arī iepriekš bija bijis LSM satura formātos (intervijās un ekspertu komentāros) saistībā ar uzņēmējdarbības un drošības jautājumiem, un viņa reputācija sabiedrībā nebija negatīva. Tieši šis fons, kopā ar viņa aktīvo iesaisti Zemessardzē, bija iemesls, kāpēc viņš tika uzskatīts par piemērotu sarunu biedru šim raidierakstam.

Tomēr redakcija atzīst, ka jaunās tiesvedības apstākļi un tās nopietnība būtu bijuši pietiekams iemesls atturēties no šīs personas intervēšanas vispār. Ņemot vērā, ka LSM redakcija nodrošina galīgo kontroli pār ārējo autoru sagatavotā satura publicēšanu, šajā gadījumā vajadzēja pieņemt lēmumu neiekļaut Kārli Krastiņu kā raidieraksta viesi. Līdz ar to, lai gan redakcionālā kontrole bija veikta, tā nepamanīja jaunākos notikumus un reputācijas riskus, kas saistīti ar šo personu.

2) par redakcionālajiem apsvērumiem un lēmumu publicēt Raidierakstu;

Epizodes mērķis bija pievērsties zemessardzes darbam un motivācijai iesaistīties valsts aizsardzībā, nevis analizēt Kārļa Krastiņa uzņēmējdarbību vai tiesvedību. Raidieraksta autori izvēlējās Krastiņu, jo viņš ir Zemessardzes dalībnieks ar praktisku pieredzi.

Tomēr publicēšanas brīdī jau bija sākusies tiesvedība par iespējamu “Olainfarm” akciju izkrāpšanu, kas tika atspoguļota arī LSM ziņu sadaļā. Šī informācija diemžēl nebija nonākusi līdz raidieraksta komandai un netika integrēta redakcionālajā izvērtējumā.

LSM atzīst, ka kļūda bija nevis redakcionālās kontroles neesamība, bet gan informācijas atjauninājuma neievērošana, kas noveda pie nepilnīgas situācijas izvērtēšanas.

3) par Raksta papildinājumu 2025. gada 15. oktobrī plkst. 12:02.

Sākotnējā publikācijas versija, kas publicēta 2025. gada 15. oktobrī plkst. 6:10, nesaturēja piezīmi par Kārļa Krastiņa tiesvedību. Tās oriģināls portālam nav saglabāts.

Pēc tam, kad redakcija pārliecinājās par faktu, ka tiesvedība ir aktīva, un veica papildu faktu pārbaudi, sazinājāties atkārtoti gan ar intervijas viesi Kārli Krastiņu, gan ar Zemessardzes pārstāvjiem, lai noskaidrotu, kā šādos gadījumos rīkojas dienestā. Pamatojoties uz iegūto informāciju, publikācija tika būtiski papildināta, un tās rediģētā daļa bija šāda:

“Tiesa, viņam šobrīd ir aktīvs kriminālprocess lietā par iespējamo mēģinājumu izkrāpt “Olainfarm” akcijas, kas, pēc paša teiktā, pēc apspriešanās ar Zemessardzes štābu nav šķērslis dienesta turpināšanai. Zemessardzē skaidroja, ka jau esoša zemessarga sēšanās uz apsūdzēto sola nav pamats dienesta pārtraukšanai, taču, ja stātos spēkā notiesājošs spriedums, tad dienests Zemessardzē būtu jāpārtrauc. Savukārt, ja persona, kas nav Zemessardzē, tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tad viņa nevar kļūt par zemessargu.”

Šī informācija tika iekļauta rakstā 2025. gada 15. oktobrī plkst. 12:02. Papildinājuma mērķis bija ne tikai atzīmēt tiesvedības faktu, bet arī sniegt kontekstu par to, kā šāda situācija ietekmē dienestu Zemessardzē, tādējādi nodrošinot pilnīgāku un sabalansētāku skatījumu.

[3] Par Raidieraksta un Raksta saturu.

Raidierakstu cikls “Formā!” ir atrodams LSM.lv raidierakstu sadaļā “LSMnīca”, kā arī straumēšanas vietnēs “Spotify”, “Apple Podcasts” un video koplietošanas interneta platformā “You Tube”. Tā ir raidierakstu sērija, kas veltīta valsts aizsardzības jautājumiem un dienestam Latvijas Republikas Zemessardzē. LSM video arhīvā “REplay.lv” raidierakstu cikla “Formā!” aprakstā tiek sniegta šāda informācija: *Pasaulē dienaskārtību aizvien diktē Krievijas sāktais karš pret Ukrainu, bet Latvijā – nepieciešamība stiprināt valsts drošību. Viens no veidiem, kā ikviens var rūpēties par valsts aizsardzību, ir dienests Zemessardzē. Ko nozīmē savu dzīvi saistīt ar valsts aizsardzību, ko nozīmē būt zemessargam un kā dienestu Zemessardzē padarīt sabiedrībai*

saprotamāku? To podkāstā “Formā!” skaidro zemessargi un portāls LSM.lv¹.

Savukārt ziņu portāla LSM.lv “You Tube” kanālā “LSM Portāls” par raidierakstu ciklu ir sniegta šāda informācija: *Viens no veidiem, kā ikviens var rūpēties par valsts aizsardzību, ir dienests Zemessardzē. Ko nozīmē savu dzīvi saistīt ar valsts aizsardzību, ko nozīmē būt zemessargam un kā dienestu Zemessardzē padarīt sabiedrībai saprotamāku?*²

Kā raidierakstu veidotāji ir norādīti Mārtiņš Spravņiks, Mārtiņš Vecvanags un Ritvars Vulis. LSM interneta portāla direktora Voldemāra Oliņa atbildes vēstulē skaidrots, ka Raidieraksta veidotāji nav LSM darbinieki, bet *brīvprātīgi ir piekrituši palīdzēt veidot raidījumu*. Jāpiebilst, ka visi trīs raidierakstu cikla veidotāji nav profesionāli žurnālisti, bet ir saistīti ar uzņēmējdarbību un kā vecākie zemessargi dienē Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes 3. kājnieku bataljonā, kas sagatavo zemessargus un rezerves karavīrus valsts aizsardzības uzdevumu veikšanai Latvijā, un *ko komplektē gan profesionālā dienesta karavīri, gan zemessargi, kas uz brīvprātības principa ierodas uz apmācībām un mācībām, lai pilnveidotos kā karavīri un būtu gatavi iesaistīties Latvijas un tās sabiedrības drošības stiprināšanā, gan arī rezerves karavīri, kuri kādreiz ir bijuši daļa no Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem*³.

Astoņu mēnešu laikā kopš pirmās raidierakstu cikla epizodes 2025. gada 21. februārī, ir publiskas 14 raidierakstu epizodes, kurās kā viesi ir tikuši aicināti vai nu Nacionālo bruņoto spēku un Zemessardzes militārpersonas (piemēram, Nacionālo bruņoto spēku komandieris Kaspars Pudāns, Zemessardzes komandieris Aivars Krjukovs), vai arī ierindas zemessargi, lai veidotu sarunu par to, ko katram no viņiem nozīmē dienēt Zemessardzē. Piemēram:

- epizode #2 “Kāpēc tieši tagad iestāties Zemessardzē” ar zemessargiem Ingu Tralli Kancāni un Arni Krancānu;
- epizode #3 “Zemessardze – vieta, kur aizmirst ikdienas rutīnu un gūt vadītāja pieredzi” ar zemessargu, "Change Ventures" partneri Andri Bērziņu;
- epizode #4 “Kā uzņēmums var motivēt darbiniekus iesaistīties Zemessardzē?” ar zemessargu, SIA “Latvijas Mobilais Telefons” Kiberdrošības daļas vadītāju Mārtiņu Kaļķi;
- epizode #6 “Valsts amatpersonas ikdienu apvienot ar dienestu Zemessardzē” ar zemessargu, Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra vietnieku Sandi Kareli;

¹ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://replay.lsm.lv/lv/skaties/raidijums/2458/forma>.

² Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLGOQGcHIBQRQSBZzIG5mXI2alwyzmI_3j.

³ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.mil.lv/lv/vienibas/sauszemes-speku-mehanizeta-kajnieku-brigade/sauszemes-speku-mehanizeta-kajnieku-brigades/3>.

- epizode #7 “Ko nozīmē būt zemessargam Latgalē jeb tuvāk draudiem” ar zemessargu Edgaru Timoškānu;
- epizode #11 “Aktieris, režisors, zemessargs Intars Rešetins-Pētersons”.

Līdz ar to raidierakstu cikla kopējā tematiskā ievirze ir par valsts aizsardzību un dienestu Zemessardzē, raidierakstu cikla forma ir saruna, kurā zemessargi sarunājas ar zemessargiem par to, kāpēc ir svarīgi piedalīties kā zemessargiem valsts aizsardzības nodrošināšanā – kāpēc katrs no viņiem ir nolēmis dienēt Zemessardzē. Šim patriotismu un iesaisti valsts aizsardzības sistēmā veicinošajam raidierakstu ciklam LSM nodrošina tehnisko un publicitātes platformu.

Ombudam ir jākonstatē, ka arī raidierakstu cikla 13. epizode ir atbilstoša kopējai raidierakstu cikla iecerei. Tā neatšķiras no piemēros minētajām citām epizodēm ne formā, ne saturā, bet, tāpat kā iepriekšējās epizodēs, stāsta par dažādu civilo profesiju pārstāvju motivāciju iesaistīties un aktīvi darboties Latvijas Republikas Zemessardzē. Iesniegumā problematizētā Raidieraksta viesis ir Kārlis Krastiņš, kurš Raidieraksta aprakstā tiek identificēts, kā *"Prudentia" valdes priekšsēdētājs, zemessargs un labdarības fonda "Support Azov Latvia" kodola dalībnieks, kurš kopā ar domubiedriem gādā palīdzību Ukrainas bruņoto spēku vienībām*⁴. Epizodes apraksta turpinājumā par Raidieraksta viesi ir lasāma arī šāda informācija: *Tiesa, viņam šobrīd ir aktīvs kriminālprocess lietā par iespējamo mēģinājumu izkrāpt "Olainfarm" akcijas, kas, pēc paša teiktā, pēc apspriešanās ar Zemessardzes štābu nav šķērslis dienesta turpināšanai. Zemessardzē skaidroja, ka jau esoša zemessarga sēšanās uz apsūdzēto sola nav pamats dienesta pārtraukšanai, taču, ja stātos spēkā notiesājošs spriedums, tad dienests Zemessardzē būtu jāpārtrauc. Savukārt, ja persona, kas nav Zemessardzē, tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tad viņa nevar kļūt par zemessargu*⁵. Ombuds pieņem, ka šī piebilde ir pievienota Raidieraksta aprakstam jau pēc Raidieraksta publiskošanas un tai sekojošām skatītāju reakcijām tiešsaistes sociālajos tīklos.

Iepazīstoties ar Raidieraksta saturu, ombudam ir jākonstatē, ka Kārlis Krastiņš Raidieraksta ievadā tiek pieteikts ar vārdiem *Tu esi finansists, uzņēmējs, Latvijas patriots, zemessargs, cilvēks, kas dara daudz Ukrainas labā* [..]. Aicināts papildināt Raidieraksta vadītāju sniegto viesā vizītkarti, Kārlis Krastiņš saka – *es esmu vēl vīrs, tēvs, dēls* [..] *patriots*. Raidieraksta turpinājumā Kārļa Krastiņa profesionālā [finansista un uzņēmuma vadītāja] darbība netiek ne iztīrāta, ne apspriesta, sarunas temati ir Raidieraksta viesā saistība ar Latvijas Republikas Zemessardzi pēdējo 12 gadu

⁴ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

https://www.youtube.com/watch?v=6WSIcvIgeNY&list=PLGOQGcHIBQRQSBZzIG5mXI2alwyzmI_3j&index=2.

⁵ Turpat.

laikā, atbalsta Ukrainai organizēšana, dronu ražošanas un integrēšanas Latvijas Republikas Zemessardzes bruņojumā problemātika. Vienīgie viesi profesionālās darbības pieminējumi ir fiksējami Raidieraksta 4:45 minūtē, kad Raidieraksta vadītājs saka – *Nu, labi, atgriežoties pie Zemessardzes, Tu strādā respektablā uzņēmumā, Tu strādā ar Latvijas, Baltijas tādiem lieliem uzņēmumiem, konsultē valdību, un tagad Tu pievienojies Zemessardzei 14. gadā, kas ir pilnīgi kaut kas cits [..], kā arī 31:27 minūtē, kad tiek stāstīts par darba kolēģu reakciju uz Krievijas pilna mēroga iebrukumu Ukrainā 2022. gada 24. februārī.*

Raksts, savukārt, ir bijis iecerēts kā Raidieraksta pieteikums portālā LSM.lv, kurā par Raidieraksta 13. epizodi tiek teikts – *Raidieraksta "LSMnīca" cikla "Formā!" 13. epizodē viesojās **finansists, zemessargs un labdarības fonda "Support Azov Latvia" kodola dalībnieks Kārlis Krastiņš, kurš kopā ar domubiedriem gādā palīdzību Ukrainas bruņoto spēku vienībām. Viņš dalījās ar saviem apsvērumiem savulaik pievienoties Zemessardzei, saviem novērojumiem Ukrainā un to, kur Latvija ir dronu attīstībā, salīdzinot ar NATO valstīm.*** [visi izcēlumi citētajā Raksta tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.] Raidieraksta viesis Rakstā tiek raksturots identiskā veidā – *Kārlis Krastiņš ir "Prudentia" valdes priekšsēdētājs, zemessargs un labdarības fonda "Support Azov Latvia" kodola dalībnieks, kurš kopā ar domubiedriem gādā palīdzību Ukrainas bruņoto spēku vienībām. Rakstā par Raidieraksta viesi papildus ir sniegta vēl šāda informācija – **Strādājot par finansistu, Kārlis ilgu gadu nekad nebija saistīts ar militāro sfēru, taču, Krievijai iebrūkot Gruzijā 2008. gadā, viņš sāka sekot līdzi drošības situācijai, bet pēc 2014. gada Krievijas agresijas pret Ukrainu viņš iestājās Zemessardzē. Pēc Krievijas pilna apmēra iebrukuma Ukrainā 2022. gada 24. februārī viņa dzīvē parādījās jauna dimensija – aktīvs atbalsts ukraiņiem un Ukrainas aizstāvjiem, kas nozīmē ne tikai ciešu saziņu ar Ukrainas bruņoto spēku pārstāvjiem, lai izprastu viņu vēlmes un vajadzības, bet arī došanos uz fronti.***

2025. gada 15. oktobrī plkst. 12:02 Raksts ir ticis papildināts ar jaunu rindkopu par viesu aktīvo kriminālprocesu. Papildinātā rindkopa satur tīmekļvietnes saiti uz 2025. gada 9. septembra rakstu LSM.lv “Tiesā Latvijas vēsturē lielākā reiderisma lieta – iespējamais mēģinājums izkrāpt «Olainfarm» akcijas”, kurā sniegta informācija par notikumiem 2021. gada 26. aprīlī, kas prokuratūras ieskatā ir bijis krāpšanas mēģinājums lielā apmērā personu grupā, kuras sastāvā ir bijis kādreizējais “Olainfarm” padomes loceklis Kārlis Krastiņš⁶.

Rezumējot šajā atzinuma sadaļā minēto, ombuds secina, ka Raidierakstā Kārlis Krastiņš tiek intervēts kā zemessargs, nevis kā SIA “Prudentia” valdes priekšsēdētājs, vai bijušais AS

⁶ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/09.09.2025-tiesa-latvijas-vesture-lielaka-reiderisma-lieta-iespejamais-meginajums-izkrapt-olainfarm-akcijas.a613704/>.

“Olainfarm” padomes loceklis. Raidieraksts ir veltīts tam Kārļa Krastiņa biogrāfijas fragmentam, kas saistīts ar dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē un palīdzības sniegšanu Ukrainai. Savukārt Raksts vienīgi piesaka raidierakstu cikla jaunāko epizodi un lakoniski iepazīstina ar tā viesi. Atklājot papildu informāciju par Raidieraksta viesi citiem biogrāfijas faktiem, kas attiecas uz viņa darbību korporatīvo finanšu uzņēmumā AS “Prudentia”, Raidieraksta apraksti tiešsaistes sociālo tīklu profilos un Raksts tika papildināti ar informāciju, kas norāda uz Raidieraksta viesi profesionālās darbības diskutablajiem un reputāciju ietekmējošajiem aspektiem.

[4] Par ombuda kompetenci.

Nemot vērā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 18. panta pirmajā daļā noteikto ombuda kompetenci vērtēt LSM programmu un pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kas ir izvērsti LSM Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā, ombuds pārrauga LSM satura un tā veidošanas apstākļu atbilstību šajos pašregulējošajos dokumentos noteiktajām prasībām. Lai arī ombuda atzinums var tikt veidots tikai par LSM satura vienību atbilstību profesionālās ētikas prasībām un šo prasību ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas satura veidošanas procesā, ombuds konstatē, ka tā kompetencē ir sniegt atzinumu ne tikai par Raksta saturu, kura autors ir LSM.lv atbildīgais redaktors Edgars Zicāns, bet arī par Raidieraksta saturu, kā arī tā veidošanas apstākļu atbilstību LSM pašregulējošajos dokumentos noteiktajiem principiem un prasībām, jo, neskatoties uz to, ka Raidieraksts ir ārēju satura veidotāju sagatavots, ombuds ir tiesīgs vērtēt tā saturu un tā sagatavošanas procesā veikto darbību atbilstību LSM Redakcionālajām vadlīnijām un LSM Rīcības un ētikas kodeksam, jo Redakcionālās vadlīnijas ir saistošas ne tikai LSM darbiniekiem, bet arī neatkarīgajiem producentiem, autoriem, individuālajiem komersantiem un citiem, kas veido saturu publicēšanai LSM saturā. Turklāt Rīcības un ētikas kodeksa 1. punkta otrajā apakšpunktā ir noteikts, ka *Rīcības un ētikas kodekss ir saistošs visiem VSIA „Latvijas Sabiedriskais medijs” darbiniekiem neatkarīgi no viņu amata un nodarbinātības veida – vadītājiem, satura veidotājiem jebkurā platformā, tai skaitā personām, kuras piesaistītas satura veidošanai ārpus darba tiesiskajām attiecībām*, [..]. [izcēlums mans – E.A.]

Jāpiebilst, ka, iekļaujot Raidierakstu LSM saturā, tas kļūst par LSM satura sastāvdaļu, par kura atbilstību LSM pašregulējošajiem normatīvajiem dokumentiem ir atbildīgi LSM redaktori. Līdz ar to ombuda uzdevums ir izvērtēt arī to, vai LSM redakcionālie lēmumi iekļaut Raidierakstu LSM saturā ir balstījušies vispusīgā izvērtējumā par Raidieraksta saturu un tā sagatavošanas apstākļu

atbilstību Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā noteiktajām prasībām, un secīgi – SEPLPL 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem.

No Iesniedzēja minētajiem SEPLPL un LSM pašregulējošajos dokumentos noteikto prasību iespējamiem pārkāpumiem ombuds šī atzinuma veidošanā par atbilstošu uzskata šādu prasību ievērošanas vai neievērošanas pārbaudi:

- 1) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.2 punktā noteiktā LSM misija *strādāt sabiedrības interesēs, pēc augstākajiem profesionālajiem standartiem veidojot programmas un cita veida saturu, saskaņā ar kuru LSM darbu nosaka sabiedrības intereses saņemt patiesu informāciju [..] un novērst maldinošas informācijas ietekmi;*
- 2) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.3 punktā izteiktās LSM redakcionālās vērtības:
 - **Neatkarība:** *LSM ir redakcionāli neatkarīgs un nepakļaujas valsts varas, pašvaldību institūciju, politisko partiju, reliģisko organizāciju, ekonomisko aprindu, kādu grupu un atsevišķu personu interesēm, ietekmei un citādiem mēģinājumiem iejaukties to darbā;*
 - **Patiesums:** *Sabiedrības tiesības saņemt patiesu informāciju nosaka visus LSM darba aspektus. Tiekšanās pēc patiesības un tās atklāšana ir profesionālas žurnālistikas galvenais mērķis. Tas nodrošina auditorijas uzticēšanos LSM;*
 - **Atbildīgums:** *LSM uzņemas atbildību par to radīto saturu un darbojas, lai sniegtu patiesu un dažādām sabiedrības interesēm atbilstošu informāciju. LSM reaģē uz pamatotu kritiku un to ņem vērā, lai pilnveidotu savu darbu, kā arī godīgi atzīst kļūdas, ja tādas pieļāvuši, tās labo un mācās no tām.*
- 3) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4 punktā noteiktie LSM darbības profesionālie principi:
 - **Precizitāte:** *LSM sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, tie nedrīkst apzināti maldināt auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus;*
 - **Objektivitāte:** *LSM satura izklāstā balstās uz faktiem, izmanto informāciju, kas palīdz saprast kontekstu, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam būtiskie argumenti un viedokļi. Nav pieļaujama tendenciozitāte satura izklāstā, ziņu vai materiāla izkārtojumā, balss intonācijā vai vārdu izvēlē. [..] Veidojot saturu, LSM nepārstāv nekādas citas intereses kā vienīgi sabiedrības intereses zināt patiesību par notikumiem, kas tiem varētu būt svarīgi un interesanti.*

Ja tiek konstatēta šo principu un prasību neievērošana, tad vienlaicīgi ir konstatējams, ka tiek neievēroti arī šādi SEPLPL 3. pantā definētie sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi:

- *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi no politiskas, ekonomiskas, atsevišķu interešu grupu un citādas iejaukšanās to darbībā.*
- *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savas programmas un pakalpojumus veido atbilstoši augstām ētikas un kvalitātes prasībām, nodrošinot žurnālistikas izcilību un ievērojot visaugstākos starptautiskos profesijas un kvalitātes standartus.*
- *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina viedokļu daudzveidību un savā darbībā ievēro objektivitāti, pienācīgu precizitāti un neitralitāti.*

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
secina:

[5] Par Raidieraksta viesu reprezentāciju Raidierakstā un Rakstā.

Ir jāpiekrīt Iesniedzēja vērtējumam, ka Raidierakstā *dominē tikai pozitīva informācija par intervējamās personas K. Krastiņa darbību un biogrāfiju, atspoguļojot viņu kā viennozīmīgi pozitīvu tēlu*. Ombuda vērtējumā šāda pozitīva attieksme pret Raidieraksta viesi ir saistīta ar Raidieraksta tematisko ieceri un tās realizācijai izvēlētajās formas – ar pozitīvu, iedvesmojošu piemēru (paraugu) palīdzību veicināt sabiedrībā labvēlīgus priekšstatus par Zemessardzi, sekmēt atbalstošu attieksmi pret dienestu tajā, rosināt un iedrošināt pievienoties Latvijas Republikas Zemessardzei savas valsts patriotus, veicināt pilsonisko apziņu, ka valsts drošības stiprināšana ir katra pilsoņa atbildība un pienākums. Šādu Raidieraksta mērķu vadītiem tā veidotāju interesēs nav sniegt jēlcādu kritisku vērtējumu Raidieraksta viesu darbībai Zemessardzē, turklāt ombuda un, šķietami, arī Iesniedzēja rīcībā nav informācijas, kas liktu kritiski vērtēt Kārļa Krastiņa dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē un viņa organizēto atbalstu Ukrainai, konfrontēt to ar Raidierakstā izskanējušo pozitīvo informāciju.

Tas viss ļauj ombudam secināt, ka Iesniedzēja iebildumi ir nevis par Kārļa Krēslīņa dienesta Latvijas Republikas Zemessardzē atspoguļojumu Raidierakstā, bet gan tie ir saistīti ar to, ka ne Raidierakstā, ne Rakstā (pirms attiecīgo papildinājumu veikšanas) nav tikusi iekļauta Iesniedzējam būtiskā informācija par Kārļa Krastiņa profesionālo – finansista un uzņēmuma amatpersonas – darbību, par *publiski plaši pieejamiem faktiem par K. Krastiņa reputācijai un tēlam neglaimojošām darbībām un aktivitātēm, ko viņš veicis savā profesionālajā darbībā, pat pret viņu*

ierosinātajiem kriminālprocesiem, un viņa iesaisti skandalozos darījumos.

Informācijas neesamība par Kārļa Krastiņa profesionālo – ar Latvijas Republikas Zemessardzi nesaistīto darbību – Raidierakstā, kas veltīts viņa dienestam Zemessardzē, ir licis Iesniedzējam secināt, ka a) abas satura vienības ir *tendenciozi pozitīvs konkrētās personas atspoguļojums, ignorējot būtiskus faktus viņa biogrāfijā*, ka b) abās satura vienībās ir konstatējams *vienpusēju pozitīvs [personas] rāmējums*, kā rezultātā c) LSM ir sniedzis par šo personu *nepilnīgu informāciju*, un *sabiedrībai ir ticis radīts maldīgs, izteikti vienpusējs priekšstats par konkrēto personu un tās darbību*, tādējādi [1] *būtiski, nelabvēlīgi ietekmējot sabiedrības tiesības saņemt patiesu un objektīvu informāciju*, [2] *nenovēršot maldinošas informācijas ietekmi uz to, kā sabiedrība uztver konkrēto rakstā un ar to saistītajā raidierakstā atspoguļoto informāciju*, [3] *nesniedzot sabiedrībai pilnvērtīgu un vispusīgu informāciju par konkrētās personas biogrāfijas un reputācijas aspektiem, tostarp tādiem, kas liek apšaubīt personas reputāciju tādā formā, kādā tā ir pasniegta konkrētajā raidierakstā (izteikti pozitīvā rāmējumā).*

Visi iepriekš izteiktie apsvērumi ļauj Iesniedzējam pieņemt, ka Kārlis Krastiņš *izmanto Latvijas sabiedrisko mediju platformu, lai veidotu sev pozitīvu reputāciju un, ņemot vērā, ka notiek arī tiesvedība kriminālprocesā, potenciāli ietekmētu sabiedrisko domu sev vēlamajā pozitīvajā personības kadrējumā*, ka Raksta mērķis, *visticamāk, bijis popularizēt [...] SIA “Prudentia” valdes priekšsēdētāju Kārli Krastiņu.*

Šāds abu satura vienību vērtējums būtu pilnībā pamatots, ja Raidieraksta un Raksta tēma būtu Kārļa Krastiņa personības un biogrāfijas iztirzājums. Šobrīd Raidierakstā un Rakstā sniegtais Kārļa Krastiņa raksturojums, nenoliedzami, ir vienpusējs – tiek izklāstīta informācija vienīgi un tikai par visnotaļ atbalstāmo dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē un tikpat pozitīvi vērtējamo atbalstu Ukrainai, bet netiek analizēta vai pat pieminēta viņa diskutablā profesionālā darbība (Iesniedzēja vērtējumā), uz kuru norāda Iesniegumā pieminētie kriminālprocesi un tiesvedība, kā arī publiski pieejamā informācija. Tomēr jāņem vērā, ka Raidieraksta uzdevums nav bijis veidot visaptverošu Kārļa Krastiņa portretējumu, kas paredz atklāt visus daudzšķautņainos šīs personas publisko aktivitāšu un profesionālās darbības aspektus.

Raidieraksta mērķis ir koncentrēties vienīgi uz ar raidierakstu cikla “Formā!” pamata ievirzi saistīto Raidieraksta viesu dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē. Līdz ar to no visām šīs personības daudzskaitlīgajām sociālajām lomām prioritāšu secībā tiek skatīts Kārlis Krastiņš kā aktīvs zemessargs, labdarības fonda “Support Azov Latvia” dalībnieks, mazākā mērā, bet arī – kā tēvs un vīrs. Raidieraksta pieteikumos un Raidieraksta vadītāja sarunā komplimentāri pieminētie Kārļa Krastiņa raksturojumi – *finansists, “Prudentia” valdes priekšsēdētājs, strādā respektablā*

uzņēmumā, strādā ar Latvijas, Baltijas lieliem uzņēmumiem, konsultē valdību – ombuda ieskatā drīzāk norāda uz Raidieraksta veidotāju vēlmi akcentēt to, ka Zemessardzes darbībā aktīvi iesaistās arī cilvēki ar augstu sociālo statusu sabiedrībā. Raidieraksta veidotāji neizceļ personas panākumus profesionālajā lomā un neveido konkrētā viesa kā korporatīvo finanšu konsultanta publisko tēlu.

Protams, jautājums ir par to, vai ir iespējams, ka vienas un tās pašas personas rīcība vienā jomā var tikt vērtēta pozitīvi arī tad, ja šīs personas rīcība citā jomā tiek vērtēta negatīvi? Jāņem vērā, ka ētiskais vērtējums attiecas nevis uz personību, bet gan uz tās pieņemtajiem lēmumiem un veikto rīcību. Ombuds balstās pieņēmumā, ka katra personība ir ētiski indifferenta (neitrāla), bet tās rīcība gan var tikt vērtēta kā laba (pareiza) vai slikta (nepareiza), ņemot vērā konkrētās rīcības konkrēto kontekstu – t.sk. rīcības iemeslus un nodomus –, un balstoties vispāratzītos kritērijos par “labo” un “slikto”, “pareizo” un “nepareizo”. Ja rīcības ētiskuma vērtējums izrietētu no personības vērtējuma, tad “ļauņums” un “labums” iegūtu substantiālu pamatojumu personības kvalitātēs, kas liktu dalīt cilvēkus “labajos” un “sliktajos”. No šāda pieņēmuma izriet diskutabla konsekvence par “absolūtā ļaunuma” pastāvēšanu, ka “sliktu” cilvēku rīcība vienmēr ir “slikta”, jo tās subjekts (personība) savā būtībā (substancionāli) ir “slikts”. Savukārt, ja mēs ētiski vērtējam nevis personību, bet gan tās rīcību, tad iespējama ir situācija, kad vienas un tās pašas personas kāda rīcība tiek sociāli pieņemta un augsti vērtēta, bet cita šīs personas rīcība gluži pretēji var tikt arī uzskatīta par sociāli nepieņemamu un nevēlamu, kas nozīmētu to, ka neviena personība par sevi nav ne “laba”, ne “ļauņa”, vienīgi tās rīcība tiek vērtēta kā “laba” vai “slikta” – ka ļaunums ir vērtējuma rezultāts un nevis substantiāls lielums kā personības īpašība.

Tādējādi ombuds nesaskata ētisku problēmu Raidieraksta veidotāju nodomos izklāstīt Raidieraksta viesa kā zemessarga pozitīvi vērtēto rīcību, ignorējot (vai nezinot) to, ka šī viesa profesionālā darbība ir saistīta ar reputācijas riskiem. Problēmas būtība drīzāk ir LSM redakcionālajā lēmumā iekļaut LSM saturā konkrēto Raidierakstu, ņemot vērā Raidieraksta viesa neviennozīmīgi vērtēto profesionālo darbību, jeb, precīzāk izsakoties, šāda lēmuma iztrūkums.

[6] Par redakcionālo lēmumu iekļaut Raidierakstu LSM saturā.

LSM.lv atbildīgā redaktora pienākums ir izvērtēt ārēju satura veidotāju piedāvātā satura atbilstību LSM Redakcionālajām vadlīnijām un Rīcības un ētikas kodeksa prasībām pirms to iekļaušanas LSM.lv saturā. LSM Interneta portāla direktora Voldemāra Oliņa atbildē uz ombuda jautājumiem ir lasāms, ka *šajā gadījumā redaktors bija iepriekš veicis satura un personas izvēles pārbaudi, taču, visticamāk, laikā, kad pret Kārli Krastiņu vēl nebija ierosināta tiesvedība par iespējamu reiderismu. Līdz ar to šī informācija nebija redakcijas rīcībā brīdī, kad epizode tika gatavota un*

apstiprināta publicēšanai.

Šādam lietas apstākļu vērtējumam no direktora puses ombuds nevar piekrist, jo tas nozīmētu, ka kriminālprocess pret Kārli Krastiņu ir ticis ierosināts, vai par to ir uzzināts laikā no 2025. gada 15. oktobra plkst. 6:10, kad Raksts tika publicēts LSM.lv, un plkst. 12:02, kad tas tika papildināts ar informāciju par kriminālprocesu. Raksta redakcionālajā papildinājumā norādītā tīmekļa vietnes saite ved uz 2025. gada 9. septembra LSM televīzijas programmas “LTV” Ziņu dienesta korespondentes Lindas Spundiņas sagatavoto rakstu “Tiesā Latvijas vēsturē lielākā reiderisma lieta – iespējamais mēģinājums izkrāpt «Olainfarm» akcijas”, kurā sniegta informācija, ka 9. septembrī, uz apsūdzētā sola sēdēs arī “Prudentia” valdes priekšsēdētājs Kārlis Krastiņš.

Ombuds pieļauj, ka Raidieraksts varētu būt sagatavots laikā pirms 2025. gada 9. septembra un publicēts tikai mēnesi vēlāk, taču ombudam šķiet mazticami, ka lēmums par Raidieraksta publiskošanu arī ir ticis pieņemts vēl pirms 2025. gada 9. septembra. Ombudam ticamāks šķiet pieņēmums, ka atbildīgais redaktors informācijai par šo kriminālprocesu uzmanību pievērta tikai tad, kad tika saņemti negatīvi “signāli” par jau publiskoto Raidierakstu 2025. gada 15. oktobrī. Tas, savukārt, ļauj secināt, ka *Raidieraksta satura un personas izvēles pārbaude*, pretēji portāla direktora apgalvotajam, īsti nav notikusi, kas jau ir uzskatāms par LSM redakcionālo procedūru pārkāpumu.

Ombuds sliecas nepiekrīst arī portāla direktora atbildes vēstulē izteiktajam vērtējumam, ka *viņa* [Kārļa Krastiņa] *reputācija sabiedrībā nebija negatīva*, jo atšķirīgu vērtējumu var iegūt caurskatot Iesniegumā iekļautās norādes uz publikācijām plašsaziņas līdzekļos⁷ vai tiešsaistes tīkla meklētājā ievadot vārdus “Kārlis Krastiņš”⁸.

Neskatoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, ombuds vienlaicīgi nevar piekrist arī portāla direktora izteiktajam viedoklim *redakcija atzīst, ka jaunās tiesvedības apstākļi un tās nopietnība būtu bijuši pietiekams iemesls atturēties no šīs personas intervēšanas vispār. Ņemot vērā, ka LSM redakcija nodrošina galīgo kontroli pār ārējo autoru sagatavotā satura publicēšanu, šajā*

⁷ Skat. izmantojot tīmekļa vietņu saites:

https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/_olainfarm_-reiderisms-petam-fktk-uzraudzibas-divainibas-14280791);
<https://tv3.lv/zinas/ekonomika/bizness/bijusie-olainfarm-padomes-locekli-pieprasijusi-kompensaciju-no-uznemuma-par-atbrivosanu-no-amata/>;
<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/panorama-iespejamais-airbaltic-investors-saistits-ar-sankcijam-paklauto-krievijas-kapitalu.a146362/>;
<https://providus.lv/raksti/vai-bankas-citadele-pardosana-ir-afera/>;
<https://www.tvnet.lv/5132492/straujuma-citadele-tiks-pardota-dargak-neka-to-noverteja-prudentia>;
<https://www.db.lv/zinas/no-prudentia-advisers-grib-piedzit-ceturtdalmljonu-403744>.

⁸ Piemēram, skat. tīmekļa vietņu saites:

<https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/vai-karlis-krastins-nogremdes-prudentia-14263569>;
<https://www.db.lv/zinas/nakamnedel-saks-iztiesat-kriminallietu-pret-krastinu-velmeru-belevicu-un-cehu-parstavjiem-par-olainfarm-reiderisma-meginajumu-522984>.

gadījumā vajadzēja pieņemt lēmumu neiekļaut Kārli Krastiņu kā raidieraksta viesi. Ombuds pieļauj, ka tikpat labi redakcionālais lēmums pēc tiesvedības apstākļu un reputācijas risku izvērtēšanas varētu būt arī pretējs – publiskot Raidierakstu, jo tajā Kārlis Krastiņš tiek intervēts kā zemessargs, savukārt Raidieraksta pieteikumā (Rakstā) tad būtu nepieciešams sniegt arī detalizētu un izvērstu informāciju par intervētās personas profesionālās darbības diskutablajiem aspektiem.

Citiem vārdiem sakot, ombuds uzskata par akceptējamu gan redakcionālo lēmumu – publiskot, gan lēmumu – nepubliskot Raidierakstu, jo izšķiroši šajā situācijā būtu redakcijas argumenti vienam vai otram lēmumam. Šādu dilemmu gadījumos ir jāvērtē intervijas ar konkrēto personu sniegtā ieguvuma/labuma sabiedrībai nozīmīgums – iespējams, personas pieredze vai novators skatījums par konkrēto tematu sniedz būtisku informāciju, tādējādi atbilst sabiedriskā medija mērķim veidot sabiedrības interesēm atbilstošu saturu.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

vērš uzmanību:

[7] Sabiedrisko mediju ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot LSM Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedriskā medija Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt Iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[8] Ombuds neatzīst LSM Redakcionālajās vadlīnijās izteikto LSM darbības profesionālo principu *Precizitāte* un *Objektivitāte* pārkāpumus Raidieraksta un Raksta saturā. Informācija, kas tika sniegta par Kārli Krastiņu kā zemessargu, ir pārbaudāma un iespējami precīza, tā nemaldina auditoriju, sagrozot vai izdomājot faktus. Raidieraksta un Raksta saturā ir tikusi sniegta informācija, kas palīdz saprast konkrētā vēstījuma kontekstu.

Vienlaicīgi ir jāatzīst, ka Raidieraksts nesniedz informāciju par Kārļa Krastiņa profesionālo – finansista – darbību un kritisku tās vērtējumu, taču šo faktu nevar vērtēt kā tendenciozitāti un apzinātu nepilnīgas un maldinošas informācijas sniegšanu, jo raidierakstu cikla “Formā!” tematika neskar tā viesu profesionālo karjeru, bet gan vienīgi un tikai – darbību un pieredzi Latvijas Republikas Zemessardzē.

[9] Ombuds neatzīst, ka Raidieraksta un Raksta saturā LSM redakcionālās vērtības *Patiesums* pārkāpumus, jo ombuda rīcībā nav pierādījumu, ka Raidierakstā un Rakstā sniegtā informācija par Kārli Krastiņu kā zemessargu būtu faktoloģiski nepatiesa.

Tas, ka Raidierakstā nav tikusi sniegta informācija par visiem Kārļa Krastiņa personības aspektiem, vēl nenozīmē nepatiesības teikšanu, jo Raidieraksta mērķis, kā tas ir izklāstīts atzinuma secinājumu daļā, nebija atklāt visu informāciju par Kārli Krastiņu, bet gan koncentrēties vienīgi uz viņa dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē, kas raidierakstu cikla “Formā!” ietvaros ir uzskatāms par leģitīmu un pietiekamu satura mērķi.

[10] Ombuds neatzīst Raidieraksta un Raksta saturā LSM redakcionālo vērtības *Neatkarība* pārkāpumus, jo ombuda rīcībā nav nonākuši pierādījumi, ka Kārlis Krastiņš būtu izmantojis Latvijas sabiedriskā medija platformu, lai veidotu sev pozitīvu reputāciju un ietekmētu sabiedrisko domu saistībā ar pastāvošajiem kriminālprocesi un tiesvedību. Ombuds nesaskata Raidierakstā un Rakstā mērķi popularizēt AS “Prudentia”, vai Kārli Krastiņu kā tās valdes priekšsēdētāju, bet gan saskata tikai mērķi popularizēt dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē.

Nenoliedzami, pozitīvais Kārļa Krastiņa zemessarga tēls var pozitīvi ietekmēt Kārļa Krastiņa kā finansista un uzņēmuma vadītāju tēlu, taču ombuda rīcībā nav pierādījumu par apzinātu Raidieraksta veidotāju nodomu, izmantot LSM platformu, lai mērķtiecīgi uzlabotu AS “Prudentia” valdes priekšsēdētāja reputāciju sabiedrībā, proti, ombuds nesaskata pazīmes, ka Raidieraksts būtu ticis veidots kā šī uzņēmuma un tā vadītāja sabiedrisko attiecību aktivitāte.

[11] Ombuds neatzīst Raidieraksta un Raksta sagatavošanas un publiskošanas procedūrās LSM redakcionālo vērtības *Atbildība* pārkāpumus, jo LSM.lv atbildīgās personas ir uzņēmušās atbildību par publiskoto Raidieraksta un Raksta saturu, operatīvi ir reaģējušas uz saņemto kritiku un papildinājušas Raksta saturu ar rindkopu, kas atklāj Raidieraksta viesu profesionālās darbības neviennozīmīgumu. Atzinuma sagatavošanas laikā pieejamajā Raksta redakcijā šī rindkopa aizņem vienu trešdaļu no kopējā Raksta apjoma.

[12] Ombuds neatzīst, ka Raidieraksta saturs un tā publicēšanas fakts, kā arī Raksta saturs, pārkāptu LSM misiju strādāt Latvijas sabiedrības interesēs, *saņemt patiesu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un notikumiem, uzraudzīt politisko, ekonomisko un tiesu varu, stiprināt tiesiskumu un labklājību, dzīvot drošā vidē, mazināt netaisnību un nevienlīdzību, [...] un novērst maldinošas informācijas ietekmi*, jo visaptverošas valsts aizsardzības tēmas ietvaros dienesta Latvijas Republikas Zemessardzē popularizēšana ir visas sabiedrības interesēs.

Vienlaicīgi jāatzīst, ka Kārļa Krastiņa kā zemessarga pozitīvā tēla popularizēšana nav to Latvijas un ārvalstu uzņēmumu interesēs, kuri atrodas tiesvedībās ar Kārli Krastiņu. Tomēr šo uzņēmumu interešu paušana un aizstāvība neatbilst raidierakstu cikla “Formā!” tematikai, tāpēc ombuds izsaka cerību, ka Iesniegumā pieminēto kriminālprocesu un tiesvedību pilnvērtīga atspoguļošana būs LSM Ziņu dienestu uzmanības centrā.

[13] Secīgi ombuds neatzīst Raidieraksta un Raksta saturā un abu satura vienību veidošanas procesos SEPLPL 3. pantā definēto sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipu pārkāpumus. Ombuds nesaskata Raidierakstā un Rakstā politisko, ekonomisko, atsevišķu interešu grupu un citādu iejaukšanos LSM darbā. Raidieraksts kā neprofesionālu tā veidotāju veikums ir atzīstamā kvalitātē, un nerada ētikas prasību pārkāpuma iespaidu, kamēr tā saturs netiek skatīts plašākā – Raidieraksta viesu profesionālās darbības kontekstā. Šo pretrunu savlaicīgi pamanīt un uz to reaģēt bija LSM atbildīgo darbinieku pienākums.

[14] Ombuds atzīst, ka LSM.lv atbildīgie darbinieki nav savlaicīgi un pilnvērtīgi izvērtējuši pieejamo informāciju par Raidieraksta viesi, kas ļautu redakcionālo procedūru noteiktajā laikā pieņemt argumentētu lēmumu par Raidieraksta publiskošanu vai nepubliskošanu LSM interneta platformās un profilos. Attiecīgi šāda rīcība ļautu sniegt izvērstu skaidrojumu gan par Raidieraksta viesu profesionālās darbības problemātiskajiem aspektiem, gan arī, nepieciešamības gadījumā, paskaidrot auditorijai LSM redakcionālo lēmumu publiskot Raidierakstu, neskatoties uz Raidieraksta viesu reputācijas problēmām. Savlaicīgi neveicot šīs darbības, Raidieraksta viesu reputācijas problēmas “skārušas” arī pašu raidierakstu ciklu “Formā!”, un secīgi – radījušas reputācijas riskus LSM, kā par to liecina Iesniedzēja Iesniegums.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[15] Izstrādāt procedūru, kā vispusēji un savlaicīgi tiek izvērtēta ārējo satura veidotāju mediju satura atbilstība LSM pašregulējošajām prasībām, un kā tiek pieņemts redakcionālais lēmums par ārējo satura veidotāju sagatavoto satura vienību iekļaušanu LSM saturā, kā arī procedūru, kā tiek kontrolētas, vai ārējo satura piegādātāju veidotā satura izvērtēšana notiek pienācīgā apjomā un kvalitātē.

[16] Rast iespēju nodrošināt ziņu portālā LSM.lv un LSM individuālajos profilos tiešsaistes sociālajos tīklos sākotnēji publicēto materiālu, kā arī to laboto versiju saglabāšanu, lai strīdīgos gadījumos būtu pieejamas publicēto materiālu sākotnējās redakcijas, kādas tās bija pirms labojumu

un papildinājumu veikšanas tajos.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU